

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. V. Pontificum definitionibus & auctoritate Patrum ostenditur ad opus
bonum morale non esse necessariam gratiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

& argumentorum vi ac pondere superior est, referam, ut utrâque inter se collatâ quid hac in re tenendum sit aperiam.

II. *Secunda sententia negat ad opus bonum morale necessariam esse gratiam per Christum.*

Secunda itaque & communior multò sententia affirmat, non esse necessariam veram gratiam per Christum, seu sanctæ inspirationis, ut aiunt, vel illuminationis Spiritus sancti ad opus aliquod bonum morale, sed illud per vires liberi arbitrii exerceri sine hujusmodi adminiculo posse: ita Scotus in 2. d. 28. quæst. unicâ, S. Bonaventura art. 2. cap. 3. Durandus, Cajetanus, Medina, Alvarez, & Thomistæ communiter: Bellarminus lib. 5. cap. 9. Suarez lib. 2. de Præfinatione, c. 10. & sequentibus, & hic lib. 1. cap. 8. Molina q. 14. art. 13. d. 5. & 6. Tannerus hic, d. 6. q. 3. dub. 3. Gamachaus & alii, & videtur mens divi Thomæ hic, quæst. 109. art. 2.

III. *Ex divinis Literis ostenditur ad opus bonum morale non requiri gratiam.*

Probatur primò ex Scripturâ: Luca enim in v. 13. ait Christus: *Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, ex affectu utique naturæ, quâ magis Pater vester caelestis, &c.* Ubi supponitur largitionem illam fuisse honestam, & nihil in se turpitudinis continuisse, alioqui nil mirum, quòd exerceretur à malis. Primæ etiam Petri, cap. 2. v. 18. dicitur: *Servi subditi estote Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discolis;* ubi supponit Apostolus, aliquos esse inter Ethnicos, qui solo naturæ ductu bonos subinde actus eliciunt.

IV. *Clarè docere videtur Apostolus, gratiam ad opus bonum morale non esse necessariam.*

Præcipua verò hujus rei probatio desumitur ex illo ad Romanos 2. v. 14. ubi sic habet Apostolus: *Cum enim Gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ leges sunt faciant ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex.* Cujus dicti sensus est juxta sanctum Chrysolomum homilia 5. in hunc locum, & S. Augustinum de Spiritu & Literâ, cap. 27. licet Gentes non habeant legem scriptam, sicut Judæi, non tamen deest ipsis lex, naturalem quippe legem gerunt menti inscriptam: quod inde probat, quia, inquit, naturaliter, seu ex vi & ductu luminis naturalis nonnulla præstant ex iis, quæ lex præscribit: ac proinde clarum videtur loqui eum de Gentibus necdum conversis, alioqui dici non posset eas legem non habere, cum haberent legem Evangelicam. Nec alio modo congruè explicari posse videtur vox illa *naturaliter*, quàm per vires naturæ, seu sine adminiculo gratiæ; alioqui quidquid modò præstant Christiani, dici posset præstare naturaliter, quod nullus opinor asseret. Alia in hanc rem Scripturæ loca videri possunt apud auctores citatos, præcipuè Suarium, qui hæc copiosissimè & eruditissimè profecquitur: hæc pro nostro instituto sufficiant.

V. *Concilium Arausicum ad illa rationem bonæ operæ gratiæ requirit, quæ per se collucet ad salutem.*

Secundò probatur ex Conciliis, quæ hanc sententiam, vel supposuisse vel docuisse videntur; ita enim loquitur Concilium Arausicum, can. 6. & 7. ubi gratiam ad opera bona solùm requirit, ut fiant sicut oportet, seu ut conferant ad salutem: unde can. 6. damnat eos, qui gratiæ adjutorium subjungunt humilitati, aut obedientiæ humanæ, seu puris liberi arbitrii viribus elicitæ; ergo aperte significat dari posse hujusmodi opera moralia & humana sine auxilio gratiæ elicitæ, cum hæc ab iis actibus distinguat, quæ fiunt cum adjutorio gratiæ: & can. 7. dictum illud Christi Joannis 15. vers. 5. *Sine me nihil potestis facere;* & illud Apostoli 2. ad Corinthios 3. vers. 5. *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est,* in ordine ad illa opera explicat, quæ ad salutem & vitam æternam spectant, qualia sunt credere, &c.

R. P. Comptoni Theol. Scholasti. Tom. I.

Clarissimum verò hujus rei testimonium videtur Concilii Tridentini sess. 6. can. 1. ubi sic loquitur: *Si quis dixerit hominem suis operibus, quæ vel per humane naturæ vires, vel per legum doctrinam fiunt, absque divinâ per IESUM CHRISTVM gratiâ posse justificari coram Deo; Anathema sit.* Quibus verbis aperte significare videtur Concilium, aliquas esse operationes bonas morales, quæ per solas naturæ vires fiant, proindeque rectè vocari opera hominis, ut distinguantur ab operibus aliis, quæ fiunt per auxilium speciale, & censentur magis opera Dei, cui peculiariter tribuuntur, quàm hominis, cum Deus præveniente sua gratiâ efficaci in nobis faciat ut faciamus.

VI. *Concilium etiam Tridentinum aperit docere posse opera bona moralia sine gratiâ exerceri.*

SECTIO QUINTA.

Pontificum definitionibus, & auctoritate Patrum ostenditur ad opus bonum morale non esse necessariam gratiam.

TERTIÒ hoc idem probatur ex definitionibus Pontificum, qui hanc doctrinam non obscurè tradere videntur. In bullâ itaque Pii V. & Gregorii XIII. contra Michaëlem Baium, prohibetur inter alias hæc propositio, ordine 28. *Liberum arbitrium sine gratiâ, & Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet:* & propositio 37. *Cum Pelagio sapit, qui boni aliquid naturalis, hoc est quod ex natura solis viribus ortum ducit, agnoscit. Quæ & alia propositiones, cum affinitatem aliquam habere videantur cum doctrinâ contrariæ sententiæ, & à Pontificibus rejiciantur, ostendunt hanc secundam sententiam ad minimum esse menti Pontificum conformiorem.*

Nec satisfacere videtur quod respondet Vasquez, posse liberum arbitrium solis suis viribus elicere opus aliquod indifferens, hoc inquam non satisfacit, tum quia non videtur hoc loco mens Pontificum quæstionem illam in scholis controversam decidere, utrum scilicet dari possit actus indifferens in individuo, & astruere partem affirmantem, cum communior Theologorum sententia sit, hujusmodi actus indifferentes, per se loquendo repugnare: tum quia 37. propositio relata expressè loquitur de opere aliquo bono, per solas arbitrii vires eliciendo, ergo non tantum de indifferente.

Quartò hæc sententia ostenditur ex Patribus, quos fuscè refert Suarez citatus, præcipuè cap. 7. Et licet circa sanctum Augustinum (de cujus mente præcipua hic est controversia) nonnulla dicta sint sect. 2. Ulteriùs tamen S. Doctor libro de spiritu & literâ, cap. 37. de Gentilibus loquens per solas arbitrii vires operantibus ait, si eorum opera discutiantur, vix repertum iri ulla, quæ justitiæ debitam laudem mereantur: *Veruntamen, inquit ille, quia non usque adeo in animâ humanâ imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in eâ velut lineamenta extrema remanserint, merito dici potest, etiam in ipsâ impietate vita sua facere aliqua legis, &c.* ergo aliqua saltem opera moralia agnoscit S. Augustinus per solas naturæ vires facta: Unde Epistolâ 130. refert Polemonem quandam Gentilem ab ebrioso & luxurioso Xenocrati Philosphi persuasione fuisse ad temperantiam & continentiam servandam conversum, & in hoc

I. *Definire videntur Pontifices, posse opera moralia fieri sine gratiâ.*

II. *Non solvitur hoc argumentum dicendo loqui Pontifices de actu indifferente.*

III. *Variè estenditur S. Augustinum asseruisse, posse bona opera moralia fieri sine gratiâ.*

Quid de Polemone Gentili docent S. Augustinus, qui Xenocrati suasionem fuisse ad honestam vitam convertit.

V u

& in hoc

& in hoc factum esse meliorem, licet veri Dei notitiam non haberet: nam, inquit S. Augustinus, *Si illum cognosceret & pie coleret, continentia illa non tantum ad hujus vite honestatem sed etiam ad futura immortalitatem illi valuisset.* Declarat ergo his verbis S. Augustinus, illam Polemonis continentiam & temperantiam verè fuisse bonam & honestam, quamvis non meritoriam, & ad vitæ æternæ adeptionem conducentem.

IV. *Clariss. D. Augustini testimonium, quo probatur ad opus bonum morale gratia non requiri.*

Addit in hanc rem S. Augustinus loco supra citato de spiritu & literâ: *Sicut, inquit, non impediunt à vitâ æternâ justum, quadam peccata venialia, sine quibus hæc vita non ducitur, sic ad salutem æternam nil profunt impio aliqua bona opera, sine quibus difficillimè vita cuiuslibet pessimi hominis invenitur.* Ubi loquitur, ut patet ex contextu, de operibus naturaliter, seu sine spiritu gratiæ, ex imagine Dei in homine post peccatum relicta factis, ut clarè cernitur ex verbis supra citatis: hanc autem imaginem vult S. Doctor esse ipsam naturam, & liberum hominis arbitrium. Epistolâ item 5. ad Marcellinum ait antiquos Romanos, licet caruerint verâ pietate, quæ eos ad vitam æternam posset salubri religione perducere, custodisse tamen quandam sui generis probitatem, quæ terrenæ dignitati sufficeret; terrena autem dignitas, ut constat, est finis quidam moralis, & honestus, decens naturam rationalem. Idem docet S. Fulgentius, Hieronymus, Chrysostrmus, & alii. Videatur Suarez lib. 2. de prædestinatione, cap. decimo quarto.

Quid S. Doctor de antiquis Romanis affirmet.

SECTIO SEXTA.

Ratione probatur fieri sine gratiâ posse bonum opus morale.

I. *Ostenditur sufficientes in naturâ vires esse ad opera bona moralia exercenda.*

RATIO verò est primò: licet enim dona naturalia, ut bonum ingenium & alia hujusmodi, ipsum etiam beneficium creationis non improbandâ ratione vocari possit & soleat gratia, ut docent Patres Africani; si tamen sermo sit de gratiâ per Christum, seu propriè dictâ, non est cur eam requirat quis ad omne opus bonum morale, cum sufficientes in naturâ & solo libero arbitrio vires sint, ad multa ex iis sine auxilio gratiæ præstanda. Imò in dies videmus, homines, vel propriâ inclinatione, vel aliorum suafu opera quædam mala perpetrare, multis operibus moralibus longè difficiliora: quidni ergo aliquid ex iis, quæ sunt juxta inclinationem naturalem facere etiam quis poterit sine gratiâ.

II. *Congrua cogitatio non requirit gratiam propriè dictam, sed ad summum gratiam legis & doctrinæ.*

RATIO est secundò: donum quippe creationis, & alia illud consequentia, ut dispositio causarum, & reliqua inde naturali serie provenientia, idem donum censentur, & ejusdem rationis; ergo si congrua aliqua cogitatio sit debita toti collectioni hominum, non potest censeri gratia propriè dicta, cum merè ad causas naturales sequatur, vel ad summum requirat gratiam legis & doctrinæ, quæ tamen gratia juxta Concilium Palæstinum non est gratia propriè dicta: unde inter duodecim illos articulos, quos Concilium Diospolitenum recantare Pelagium coëgit, hic fuit ordine septimus, *Sufficere, scilicet, ad actus bonos, nempe supernaturales, gratiam legis & doctrinæ.* Et sanè mirum videtur, vel in præfenti sine gratiâ per Christum, vel si homines in pura natura crearentur, non posse oratorem aliquem, aut creacionem ita appositè dicere ad persuadendum, ut

Quid Concilium Diospolitenum recantare coegerit Pelagium.

vel unum inter tot millia excitaret ad actum aliquem honestum exercendum. Certè moraliter impossibile videtur, ut alicui saltem ex totâ hominum collectione, congrua subinde cogitatio non occurrat, præsertim cum in multis occasionibus æquè facillè congruæ cogitationes excitentur, ac incongruæ, nisi Deus causas naturales præter earum cursum peculiari modo invertat.

Confirmatur primò: Voluntas petit conservari à Deo conformiter ad suam naturam; ergo sicut ignis petit conservari cum concursu ad comburendum, ascendendum sursum, &c. lapis ad gravitandum, oculus ad videndum, & sic de aliis, ita voluntas ad operandum liberè; ergo cõnnaturaliter petit aliquam cogitationem, per quam exercere possit libertatem, sibi connaturalem, sed non petit determinatè incongruam; ergo si spectetur naturalis illius exigentia, non minus ei debetur cogitatio congrua, quàm incongrua; ergo æquè est illi connaturalis, & consequenter censeri nequit gratia propriè dicta. Confirmatur secundò: sicut non potest connaturaliter semper disponere causas naturales, ut sint monstra, vel ignis careat debito temperamento, ita multò minus ita eas disponere potest, ut voluntas hominis semper eliciat actus pravos, qui non sunt minora monstra prioribus. Confirmatur tertio: potuisset Deus ita naturales causas disponere, ut multi nec eam naturalem complexionem, aut indolem haberent, nec ingenii præstantiam, quam modò habent, & tamen hæc non censentur gratia per Christum.

III. *Ostenditur non requirere hominem in naturâ lapidæ cogitationem incongruam magis quàm congruam.*

Non possunt connaturaliter ita disponeres, ut homines imper habeant cogitationes incongruas.

Cum ergo congrua cogitatio non sit indebita naturæ, sed ei, saltem indeterminatè debita, non constituit donum aliquod superioris ordinis supra donum creationis, licet aliquando majus censeri donum possit in eodem, ut de bono ingenio & id genus aliis beneficiis dici solet. Imò non solum impossibile moraliter videtur, ut uni alicui homini hujusmodi cogitatio subinde non contingat, sed etiam ut unusquisque intra longum tempus aliquam non habeat, quæ ad illos saltem actus moveat, qui sunt secundum inclinationem naturæ, ut jam ostensum est.

IV. *Declaratur quoque cogitatio congrua non sit semper speciale beneficium.*

SECTIO SEPTIMA.

Ostenditur ulterius ad opus bonum morale non requiri gratiam.

RATIO est tertio: hæc enim doctrina non satis recedere videtur à doctrina Pelagii, & Massiliensium, cum à cogitatione planè naturali, & naturæ debitâ, ut ostensum est, inchoari dicant hi auctores nostram salutem: nec potest congruè vocari gratia per Christum, cum non sit omninò gratia, de qua loquuntur Patres, quando aiunt ad opera bona requiri gratiam per Christum, alioqui hæc gratia sufficeret ad totam seriem salutis, & ad beatitudinem consequendam. Ex quibus sequitur, vel eam gratiam secundum Patres ad omne opus bonum morale requiri, quæ requiritur ad credendum, & alia præstanda prout oportet, quod nemo dicet, vel eam, quæ sufficit ad quodvis opus honestum morale, sufficere ad ista; cum tamen ubique dicant Patres cogitationem congruam, quæ est gratia per Christum, ejusmodi esse, ut sit extra totam seriem causarum naturalium, iisque planè indebita.

L. *Sententia, qua gratiam ad omne opus bonum morale requiri, non satis recedere videtur ab opinione Massiliensium.*

Et per